

S w ě t o z o r,

nejlacnější spis obrázkový k rozšíření užitečných znalostí

pro

Čechy, Moravany a Slováky.

—*—

Prvního ročníku.

U Praze, 1834.

Tisk a náklad synů Bohumila Háze.

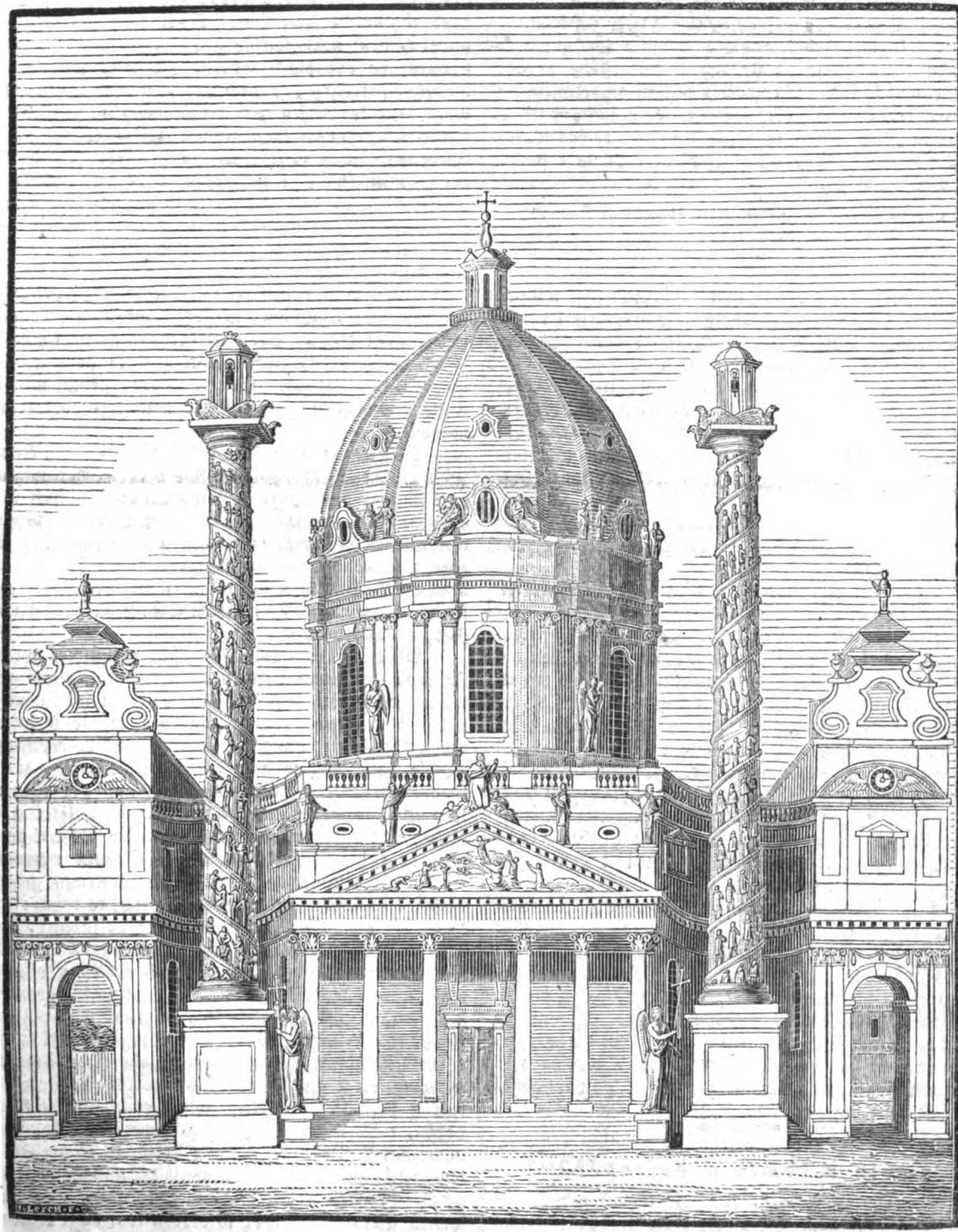
S w ě t o z o r,

nejlacinějši spis obrázkový k rozšíření užitečných znalostí
pro Čechy, Moravaně a Slováky.

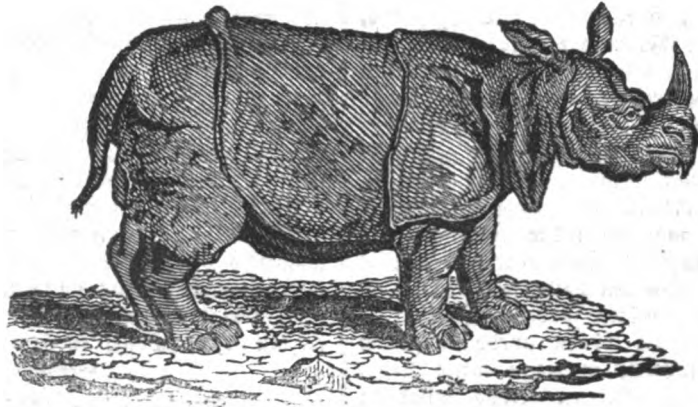
Číslo 4

Wychází každou sobotu.

1834.

(Chrám sv. Karla ve Vídni.)

(R o s o r o ž e c.)

gest kručavý gako u swin. Poněwadž ale dobře slyšji a wětřj, mysliwec leza po břisse ob zadu (proti wětru) blížiti se musí, gelikož na tu stranu, odbudž rána přišla, lité se rozbjhaji, wšse, co gen w cestě, sma- hem zporážegje. W této rozlicenosti rohem ztopoře- ným (ginďy wjce gest klepechy a wíslawy) brázdy po cestě rygi, písek a kremele wúkol metagje; vyhazugi též zadnjimi nohami, moč daleko odštrifugi, nic méně ale po tomto prwnim rozřáčení brzo ochabugje, ne- přjtele swěho, wyceli gich nebrázdi, dále si newšj- magi. Ginj Režrowé též gináf ge chytaji, totiž do gam, w kterýchžto špicatých kolů byli nawráželi, gelikož nosorožci do takowýchto gam bywšse wehnáni, newy- hnutebně neyautlegšji část těla tak si zbudogaj, že gim wšsecky břissnj wnitrnosti wyběhnau. Maso geho, po- dobne wěpřowému, lepe chutná nežli slonj, nifoli ale gako wyhlášené hrossj (hippopotamus). Z kúže Afri- kané delagj biče, traubele k luskám, brněnj, čisse atd., krew nosorožej množi schwalugj proti zácpám wnitrnosti.

Dotčený rod nosorožcůw gest ono zwjře, gež pře- množi spisowatelé gednorožcem nazwali, často do- sti diwně ge popisugje; on gest to zwjře, gež swate písmo reem zowe; on gest konečně ono zwjře, gež P linius pobe gménem Monoceros a Rhinoceros popisuge; z čehož žregmo, že starj dobře ge znali, a zvláště Řjmané od časů Pompeja až do časů cjsare Heraklia mnohofráte při wjtezowých slawnostech ge widěli. Za nowěgšjch časů prwnj nosorožec přišel roku 1513 do našj Europy, od kterěžto doby až do nyněgška asi 6 asiatských w Europě na odinw bylo wystaweno.

K zawjrece klademe zde zpráwu o zabiti nosorožce, podanau od Angličanů wěci té přjtomnych, a mohaucj poněkud slaužiti k dokázánj sly a wytrwalosti wel- kánřeho toho zwjřete. Dwa Angličané, gšauc přes některj čas bytem na ostrowu Sa go ř e w řece Su- gli řečené, k němuž Hindowé nábožně pauti wyfo- návati zwyšli, a uslyšewšse, že na něm nosorožec téměř každé noci k gednomu malému rybnjku přicházi, umjnili zwjře to ulowiti. K tomu cšli dali sobě na gednom stromu, nedaleko toho rybnjku, udělati lessnj čili sedadlo, aby w něm nastáwagiej noci přjštj no- sorožce pohodlně očekáwati mohli. Wečer byl po- ššmaurny, temný, a giž byla osmá hodina minula, když zwjře právě pod tím stromem se zgewilo, na

němž se mysliwci nalezali: pročež z dwogj ručnice i hned do něho střelili. Nosorožec zprwu tím se gakoby zarazil, a wšsak se newzdálil. Druhé wystřelenj zdálo se silněgi na něg aučinkowati, neboť wrhuw se rychle zpátky, pryč obtud pospjal. Šim kulek tím zpřiso- bem do něho wšteleno, a wšsak on sobě wšseho toho tak málo wšsimati zdál, gako wystřeleného hrachu. Asi po čtorthodince zwjře to se nawrátilo znowy, na- čež gedn z Angličanů opět do něho střelil; a wšsak hlaweň ručnice geho se roztrhla, a zhmoždiwšsi mu dwa prsty i towaryšse geho raniwšsi, oboge, aby od předsewzjetj swěho upustili a domů se nawrátili, při- nutila. Po některém času, když ta rána na ruce byla zhogena, umjnili oba gestě gednau o žlowenj zwjřete toho se pokuštj, a wšsak s použitj hrubšjho střeliva. Pročež nabiwšse dwa šfestilibernjky, kterěž na ostrowě tom před rukama byly, postawili ge na tom mjestě, kdej obyčegně nosorožec ten wystupowal; sami pak dne šho dubna opět na strážném swém stromě se posadili. Když právě k wystřelenj se pripravowali, w tom ay nenadále z lesjku wystočil tygr, kterjž ačkoli celau tu noc okolo stromu se zatácel, wšsak nic méně předce gim na ránu nepřišel. Těto i následugiej noci dychtiwě očekáwali přjštj nosorožce, ale nadarmo. Naposledy předce až třetj noci, okolo desátě hodiny, gim se wytasil. Gedn z Angličanů řočiw še stromu postawil se k dělu; ale zwjře znamenawšsi geg dalo se na autěk. Po chwylce se nawrátilo zpátky, a šice právě we směřowánj otworu děla. Když mysliwec lunt pozdwihnul, aby zapálil, chtělo zwjře na něg se oboriti; w tom ale dělo bucho, a nosorožec dostal ránu. Načež s ohromným rykem utjkat počaw, když sotwa as 15 střewjců obtud se wzdálil, náramnau tjjž na zem klesnul. Dylka geho obnášela dwanácte střewjců, wýška sedm, a obwod těla třinácte. Po rozpyřtánj geho shledáno, že mnohé ze wštelenyh do něho kaulj hluboko do masa geho pronikly, gedna z nich i w samém geho žaludku nalezena. Plawci gedně birmanské lodky, kteráž mezi tím k ostrowu to- mu přistawila, maso toho nosorožce negináče neč gako ty neychutněgšji lahůdky stráwili.

Dprawa.

Na str. 16 mjesto „p. Du Brunfaut“ čjsti dlůžno „p. Weiricha, wyučeného podlé p. Du Brunfaut“ atd.